

JAN PADYCH: Krysa v hlavě

Absence nosných ideálů, satanismus, fašismus, tvrdý boj konkurenčních skupin mládeže, v neposlední řadě přitažlivost drog a jejich odpovědnost za zmařené životy, to vše jsou projevy mládeže, které se netýkají pouze nepatrných a oddělených skupin, nýbrž mají podstatně širší zásah, než by kdokoliv rád připustil.

Hlavní postavou knihy je Lumír, zvaný Brzda. Začátek románu ho zastihuje jako vůdce klukovské party, která svádí velké prakové bitvy se sousední vesnicí. Dále pak sledujeme Brzdovy osudy, jakož to učně na internátě, kde je nucen o slušné přežití tvrdě bojovat proti starším ročníkům, mazákům. Drsnost života není tlumena ani v dalším průběhu románu. Brzda přivádí do jiného stavu své děvče, to však vzápětí díky skupině tzv. nezávislé mládeže hyne pod koly automobilu.

Hlavní těžiště románu je obsaženo v kapitole "Lámání křížů". Brzda se stává členem party fetišáků a satanistů. Prožitky z fetišování se z přitažlivých stavů mění v příšerné vize a citelné zdravotní potíže, které Brzda sám přirovnává ke žravé kryse, která ohlodává mozek, takže člověk už není jako předtím, není celý... Román "Krysa v hlavě" vychází z autentických událostí, projevuje dobrou znalost života dnešní mládeže, ukazuje přitažlivost drog na straně jedné, ale zároveň jejich kletbu, odpovědnost za zmařené životy na straně druhé. Působí jako přesvědčivé varování.

Teritorium

Sotva se čtveřice Vosinečáků rozplynula v bezinkách na kraji lesního porostu, obrátil se Brzda ke svým Křenišťákům:

"Na krchov! Tam je vychutnáme!"

Nikdo neváhak. Ani Alka, střížená po klukovsku. Vztyčila se zároveň s Rychtou a běžela tak, aby se jí nevzdálil. Brzda potěžkal svou zbraň, prak obtažený bužírkou, pestrý jako tomahawk, s gumami hranatými, že se o ně dalo pořezat, a s kůžičkou zčernalou od vkládaných kamínků. Brzda natáhl, jen tak, z radost. Který z těch čtyř to dnes okošťuje? Však si to škemrají, skvrny...

Stačilo si ty čtyři nadběhnout a skrčit se za křoví. Drzá čtverka mířila samozřejmě ke hřbitovu. Líné kůže! Příkrý vrch slézat nebudou! Ale ta odvaha ... No, praky mají, i klacky. Šlapou si to, jako by tohle byla země pro každého vandráka. Tihle čtyři by už konečně měli vědět, co je úcta a slušnost. Asi jim není dáno. Nevědí, co je teritorium. Barbaři! Negramotové! Však je brzda poznamená, že i podpis jim bude zbytečný. Hlavně je třeba chytiti Čáru, toho vytáhlého páska. Nikdo ve Čmelnici nepoznal surovějšího trapiče. Malého Pind'u, který tu opodál vyčihuje, držel tenkrát v poutech až do noci, mrskal ho prutem a děsil ho, jak jen mohl. Mučení pak dovršil Pind'ův táta svým těžkým opaskem. Čára se potom dal slyšet, že s tímto pokračováním počítal. Zradil tedy nepsanou úmluvu. Kromě krutosti a podrazu zatáhl do věci dospělého. To se mezi kluky ve Čmelnici nedělá. Však si zažije. Dlouho to už nepotrvá...

Čára v lese skoro necekl. Hlavní slovo tu měl náčelník Pirát, borec lepší v běhu než v palbě. Vedle tenkého Čáry vyhlížel jako zápasník. další dva z vetřelců neměli ani jména, žádná třída. Zato ti dva, Pirát a hlavně čára...Však už se courají!

Další sledování zblízka bylo nebezpečné. V holé trávě a řídkém porostu se krýt nedá. Navíc Pirát s Čárou mají rychlost. Brzda potěžkal svůj prak. Natáhl, až guma zazpívala. Ta by sedla!

...

...Co tady ti čtyři vlastně dělají? Dostali přece výstrahu. Tenkrát ve vrbinách. Zasedli proti sobě, Brzda za Křeniště, Pirát za Vosinec. S každým jeho rada starších, po desíti střelcích. Vyjednávali, nohy křížem, po indiánsku, praky pohotově. Nedohodli se, jako vždy. Brzda není žádné ořezávátko. Jak to mohlo skončit než bitvou. Stejně na ni všichni čekali. Vrbinami to jen vrčelo a svištělo. Byli tam i zranění. Utrpěl i Brzda. Kdosi vystřelil pazourek. Brzdu to seklo nad okem, obočí roz'taté, košile na vyhození. No, však se to přičte těmhle čtyřem...

...Klukům se vrukách začaly napínat a uvolňovat praky. Úplně vzadu malý Pind'a s ještě menším Flokáčem vybírali kamínky na míru. Jsou na dostřel.

Čtveřice lezla pod zeď jako brouci pod lopatu. Náčelník Pirát, za ním Čára, z těch bezejmenných snad jenom ten vzadu trochu zvláštní, vlasů na dvě hlavy, gatě z ošoupané koženky. Knoflíky to nemá, tak se budou párat zipy. Však s tím začal Vosinec. Brzda byl tehdy sotva jako Klofáč. Připoutali ho ke stromu, odpižlali knoflíky, přetřali gumu u trenýrek a rozřízli tkaničky. Těch kopřiv ! Kdo nezažil, neví. Však tihle brouci si už pro svůj nátisk lezou !...

+++

Zajatec dostal pouta, špagát se mu ryl do zápěstí. K mučení mohlo dojít jenom na svahu proti Vosinci. tamti z druhé strany musí vidět, jak dopadl jejich náčelník. Ve svahu čněl vzrostlý jeřáb, snad ho tam kdysi vysadili, aby měli kde mordovat vetřelce.

Provazy obtáhly pokleslého piráta a přimkly ho těsně ke kmeni jeřábu. Ve vrbinách za potokem se to hýbalo. Mezi větvemi tam svítily a černaly se hlavy žasnoucích zbabělců. Ať si to nacpou do hlav ! Co teprve uvidí, až kluci dotáhnou Čáru. Pirát mlčel. bylo v tom více obav než hrdinství. nic dobrého nemohl čekat. Jeho bojovníci mučí špunty a zatahují do hry dospělé. Takový podraz!...

...Brzda rozevřel svůj skládací nožik s kostěným obložením. Zajatec měl nové trampky. Šněrování až svítlo. K smíchu ! Nač potřebuje zajatec někam chodit ! Vždyť je připután ! Pár tahů nožikem. Vzduchem to zahučelo. U Pirátových tepláků pružila guma, ne dlouho. Hned klesly i trenýrky. Kdyby tu byla Alka. Posledně zčervenala a prchla. Kde vlastně je? Mučení ji netáhne.

Pirátova košile měla knoflíky. Zajatec knoflíky nepotřebuje... Ták !

" Páni !" vzdychl kdosi. " To je něco !"

Pirát hleděl, aby mu trenýrky neklesly příliš. To jsou ty jejich starosti. Celí Vosinečáci !...

...

Piráť se pak zahalil do své košile pokud to jen šlo, utáhl provaz u tepláků a šel si domů pro další díl mučení.

On se osmělí, pak si ji přivede sem, do pokoje a tady se splní to, nač on tak myslí. Bude ji to hrozně bolet (holky to poprvé vždycky bolí), já přitom budu hledět zblízka do její tváře zkřivené bolestí a vytvářející tak dojem, kao bych ji probodával aspoň mečem. Hrozně to prý vypadá, ale přitom to nijak hrozné není....

Vaňorka

"Hlade, já se zvedám," prohlásil Brzda, sotva nasypal číšníkovi posledníhrst drobných, které ještě mohl obětovat a vstal od stolu, kde ještě nad sklenicí s pivem seděl třet'ák Hlad, "vracím se intr."

Třet'ák varovně přimžouřil oči a sevřel ucho kríglu: "Varuji tě, Voříšku!" Přetože Hlad skoro šeptal a v putyce třaskalo sklo a chlapi přerřávali jeden druhého, Brzda slyšel velmi zřetelně.

"Nemám babky," snažil se o vysvětlení. Těch pár drobných, které Hlad z něho tahal na chlast, si Brzda musel nechazt pro každý případ. nezbylo by mu ani na limonádu a do braní zbývá ještě něco přes týden. Tady stejně jde o peníze až někde v dalším sledu. Oba, prvák i třet'ák, věděli své.

"Jestli odtáhneš," vzepřel Hlad sklenici se zbytkem piva a zamáčkl doutnající konec cigarety v plném popelníku, "dostaneš za trest jednu Vaňorku."

Vaňorka, pověstná ulice, ze které ještě ani jeden kluk z internátu nevyšel bez nářezu.

"Halde, já opravdu nemám zač cvakat."

"Už jsem rozhodl!"

...

Brzda ještě vyčkával. Hlad ho už nevnímal, rozhodl o prvňákovi jako feudálové rozhodovali o svých poddaných. Tamti posílali vzbouřence na mučidla, tenhle třet'ák posílá prvňáka do Vaňorky. Brzda už jednu Vaňorku dostal. Šel, i když se divil své pitomosti. Šel a dostal bubendo, jaké se hned tak nevidí. První ránu mu přišil Ocas, šéf bandy z Vaňorky. Kopanec tak silný a tvrdý, že se Brzdovi zatmělo v očích a hned lehl. Ani na další průběh bubnovačky Brzda nikdy nezapomene. Co je proti tomu výprask od jednoho?

...

Pokud jsou mu mazácké zákony známy, je mu jasné, že Hlad musí ještě tento večer zasáhnout. dá se čekat jeho přímá akce. Hlad je na celém internátě jedničkou, po této stránce určitě. Zato Brzda hraje roli neposlušného vyvržence. Když tenkrát odmítl splnit Haldův rozkaz, nikdo se ho nezastal ještě i pak se ho všichni štítily, báli se s ním vést řeč. Dokonce i Karlík, kterému Brzda nevpálil nařízenou facku.

...

Ještě večer si patro zažije podívanou. Kdo při ní bude hlavní postavou? Hlad? A co když ne!

Brzda přece není párátko do zubů. Už si na Hlada jednou vyjel. Před týdnem... Při fotbale. Utekl mu míč přímo k Brzdovi. Brzda to vzal jako šanci. Míčem trefil Hlada přesně, kam chtěl. Pokroutilo ho to, takže lehl do trávy a jistě po celý právě uplynulý týden neměl důvod chodit za holkama. ...

Ohrada

...Co znamená slovo všechno?

Pro kontráše nejspíš jen to, co zaschlo v papírech: bývalý feťák, styk s podivnými kamarády, vyražený z učiliště pro neshody s třetíky, nesložil maturitu, protože měl zrovna krizi. Místo aby člověku uznali, že se vyškrábal ďáblu z kotle, ještě ho praskají po hubě. Kdyby raději spořádali mazáky !

Po večeri Brzda ze sebe strhal a pustil na sebe sprchu. Voda příjemně smývala špínu s potem, páčila však jako rozškvařený cejch v místech, která se mu ještě pořád silně barvila po akci Vikiho a jeho mazáckých kamarádů ze světnice.

Kdyby ti s lampasy a placatými čepicemi trochu sledovali, co se jim děje v ohradě, nepálily by teď Brzdu tyhle svrny. Tři pásy na břicho, plesknuté zdvojeným opaskem, nasáklém předtím v kýblu s vodou. přes zadek dva modráky po ráně plochou lopaty, na každé půlce jeden. Nos ještě rozražený pěstí velitele světnice. Trouflisi, když večerní kontroly chodí pravidelně jen v úterý.

Poutíral se vojenským ručníkem, tenkým jako lupen cibule, a promáčeným, sotva na něho sáhl mokrou rukou. Rány si nepřetíral. Ručník jen přikládal, vždycky s obavou, jestli se do něho nepřichytnou barvy a fláky z jeho masa a kůže. Naposled navlékl sako s odznakem třídnosti, lodičku jen zasunul pod výložku...

...

Těch šest mazáků si odkručelo své, uznal Brzda. Po výprasku, který od nich dostal, se kamarádi z kuchyně vztekli, uřvali jediného kuchňského mazáka a těm šest z brzdovy světnice nasadili diety důkladnější, než kdyby chřadli na žloutenku. Když se zbitý Brzda připotácel do kuchně, samozřejmě pozdě, protože měl potíže s budičkem, kluci zrovna obalovali a smažili řízky. K obědu si pak velitel světnice Viki se svými pěti kamarády odnášeli místo vepřových řízků jen špinavé hadříky, osmahlé ve strouhance...

...

" Jak to, že holub chrápe, když je mazák vzhůru !" probral Brzdu křik zblízka do ucha. Trhlo to s ním, až sedl na lůžko. Zraněný zadek ho páčil jako posolený. Zblízka se na něho šklebila zlověstná grimasa Vikiho, velitele světnice. Ze zkřivené tlamy vyvěral smrad chmelu, říznutého lihem...

...

" Máme to za pár, vydržíme i s bodákem v prdeli."

Moc rád bych je viděl s těmi bodáky, pomyslil si Brzda.

...

" My tě stejně skřípneme !" urval se kterýsi ze sedících mazků, " do civilu vydržíme i v piruetě na ptáku."

Už se neodvází jít po mně, usuzoval Brzda.

...

Brzda se nehnul. Vkleče sledoval Vikiho z výšky o něco větší, než předtím. Věděl, že Viki neudeří. Mezi nimi čnělo něco jako dvojitý plot, který tam ten dole už není schopen přelézt. Že se škube? Trhá s ní jeho mazáctví, na kterém je závislý jako feťák na jedech.

Stejný křípl jako já, řekl si Brzda. Jenomže střelený z jiné strany. Jak je možné, že nemá nic ve svých papírech?